

primljene publikacije

ANALECTA BOLLANDIANA (*AB*), Revue critique d'hagiographie – A journal of critic hagiography, Société des Bollandistes, sv. 133 (2015.), br. 1, Bruxelles, 2015., str. 1–240.

Ova poznata katolička udruga, koja prikuplja građu za kritičko izdanje života svetaca (*Acta Sanctorum*) i druga učena hagiografska djela, u prvom broju od 2015., objavljuje šest hagiografsko-liturgijskih članaka (str. 5–208), bilten hagiografskih publikacija (str. 209–234.) i popis primljenih publikacija (str. 235–240).

AB sv. 133 (2015.), br. 2, str. 241–480., objavljuje sedam hagiografsko-liturgijskih priloga (str. 241–441), bilten hagiografskih publikacija (str. 442–463), popis primljenih publikacija (str. 464–470), indeks svetaca (str. 471–476), indeks recenziranih knjiga (str. 477–478) i sadržaj (str. 479–480).

ARS ADRIATICA, Časopis Odjela za povijest umjetnosti u Zadru, Zadar, 5/2015, str. 1–256. Spomenuti broj sadrži deset izvornih članaka, dva prethodna priopćenja, jedan pregledni članak (str. 7–253) i pet osvrti i prikaza knjiga i jedne izložbe iz crkvene i profane povijesti umjetnosti Primorske hrvatske i uredničke napomene časopisa (str. 254–256). Časopis je popraćen brojnim i vrlo uspješnim fotografskim priložima.

ANTE BEVERIN – JEROLIM ARMANINI – MAURICIJ FRKA PETEŠIĆ, *Glagoljica u Salima i saljsko pučanstvo kroz stoljeća*. U povodu 400. obljetnice početka pisanja matičnih glagoljskih knjiga u Župi Sali (1613. – 2013.), Sali, 2013., Ogranak Matice hrvatske u Zadru, Zadar, 2015., str. 1–232.

Knjiga pod gornjim naslovom donosi kroniku mjesta Sali, prikaz kretanja i zanimanje njegova pučanstva od početka 16. do početka 21. st. Pisana je na temelju zapisa u mjesnim glagoljskim knjigama i prema podacima iz glagoljskih matica krštenih, krizmanih, vjenčanih i umrlih, koje je u Salima prvi počeo pisati don Juraj Ivančić 1613. godine. Izuča-

Primljene publikacije

vanje crkvenih matrica otkriva vrlo detaljne podatke o sastavu obitelji, ženskim i muškim imenima, raznim zanatima i slično.

Posebna pozornost posvećuje se saljskim ribarima i ribanju kroz proteklih pet stoljeća. Pored ribolova Saljani su se uglavnom bavili poljoprivredom i stočarstvom, pri čemu su najviše uzgajali masline i vinovu lozu, o čemu svjedoče brojni glagoljski citati kojih u knjizi ima preko dvije stotine.

U knjizi je sakupljen i revidiran popis svećenika rođenih u Salima, popis imena svih župnika, kao i popis kapelana, i to u više od četiri stoljeća. Ova knjiga je svjedočanstvo o životu ribarskog otočnog mjesta sjeverne Dalmacije čiji su žitelji, unatoč višestoljetnoj tuđinskoj vlasti, uspjeli sačuvati svoj hrvatski jezik, glagoljsko pismo i svoje narodne običaje.

BOSNA FRANCISCANA (*BF*), Časopis Franjevačke teologije u Sarajevu, god. XXI-II (2015.) br. 43, str. 1–384.

Spomenuti broj sadrži jedanaest članaka iz teologije i povijesti bosanskih i hercegovačkih franjevaca (7–270), dva priloga u rubrici *Pogledi* (str. 273–289), jedan prilog *Na izvorima baštine* (str. 303–320), jedan u *Sučeljavanjima* (str. 323–345) šest priloga u *Ocjene i prikazi* (str. 349–384) i popis autora toga broja (str. 385).

COLLOQUIA MARULIANA, XXIV (2015.), Antička baština u renesansnom tekstu (II.), izd. Književni krug Split, 2015., str. 1–271. Spomenuti broj sadrži dvadeset dva priloga iz raznih humanističkih disciplina (str. 5–243), kroniku (str. 245–251) i bibliografije (str. 255–271).

ŽARKO DADIĆ: Povijest znanosti i prirodne filozofije u Hrvata (s osobitim osvrtom na egzaktnu znanost), Knjiga I., Srednji vijek, Zagreb, 2015., str. 1–512. Autor u četrdeset i pet podnaslova obrađuje najzanimljivije teme i u kratkim crtama predstavlja živote i djela najzaslužnijih ljudi iz naše povijesti zaslužnih za razvoj kulture i znanosti u Hrvata.

GODIŠNJAK ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE HRVATSKE, izd. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, 37 (2013.) – 38 (2014.), str. 7–221.

Godišnjak 37 (2013.) – 38 (2014.) objavljuje šesnaest priloga o obnovi više religijskih i svjetovnih spomenika kulture na području Republike Hrvatske (str. 7–215) i tri *In memo-*

riam: Bošku Končaru (1924. – 2012.), Nadi Paulini Duić-Kowalsky (29. VI. 1946. – 13. VII. 2013.) i Kamenku Klofutaru (1947. – 2013., str. 217–221).

GODIŠNJAK ZA ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA, br. 6, Subotica, 2014., str. 9–354, Dodatci I–XXIII).

Navedeni broj sadrži više rubrika. Najprije je riječ o povijesnim znanostima (str. 9–214), slijede prilogi iz etnologije (str. 215–276) sociologije, demografije, futurologije (str. 281–333) i prikazi osam knjiga (str. 339–354) te razni dodatci (str. I–XXIII).

JEŽEK, KUD općine Beretinec (kod Varaždina), osnovan je 2010. i tiskan je prigodom prve petogodišnjice postojanja i djelovanja pod naslovom: *Pet godina postojanja i djelovanja (2010–2015.)*, str. 1–46. Na početku knjižice su pozdravi trojice ljudi KUD-a Ježek: predsjednika KUD-a Ilije Fijoka, načelnika općine Beretinec Igora Kosa i prečasnoga Izidora Fereka, župnika Župe sv. Ilija. Slijedi prikaz nastanka i rada samoga društva različito naslovljenih: *Hrabri prvi koraci* (2010.); *Prvi plesni koraci: prvi rođendan* (2011.), *Prva maškarada, prva turneja, prva smotra folklor* (2012.); *Putovanja, veliki uspjesi za mali KUD* (2013.); *Prelazimo granice* (2014.); *Velika proslava i veliki ponos za mali KUD* (2015.). Knjižica je luksuzno opremljena i popraćena vrlo uspješnim fotografskim priložima.

ŽELJKO KARLAU, Mačekova vojska. *Hrvatska seljačka zaštita u Kraljevini Jugoslaviji*, Zagreb, 2015., str. 1–543. U knjizi pod gornjim naslovom riječ je o procesu nastajanja jedne paramilitantne organizacije HSS-a kroz turbulentne tridesete godine kojoj je svrha bila zaštititi hrvatski narod pred nasiljem i represijom jugoslavenskog centralističkog režima i njegovih paravojskih postrojbi.

Knjiga otkriva sve faze kroz koje je prolazila Mačekova vojska, čemu je stvarno služila, kakav je bio njezin utjecaj na društveni i socijalni život hrvatskog seljaštva, kakve je metode upotrebljavala u razdoblju »brutalizacije« politike kada političko djelovanje nisu bili samo politički govori i politička propaganda nego i teška, često nasilna unutarnja borba za nacionalno-političke ideje na terenu radi ostvarivanja nacionalnog ideala – hrvatske federalne jedinice unutar jugoslavenske države ili samostalne nacionalne hrvatske države. Iako početke te paramilitarne organizacije HSS-a možemo detektirati početkom tridesetih godina u jeku monarhističke diktature, službeno je razdoblje kojim je obuhvaćena analiza kratko – oko pet godina, tj. od travnja 1936. do travnja 1941. Kao svojevrsni raspjet, u završnom poglavlju (»Epilog«) promatramo u obliku historiografske skice kratko završno razdoblje HSS-a kada su ga krajem svibnja i početkom lipnja 1941. u osobito dramatičnim

okolnostima »likvidirale« nove ustaške vlasti. Iako je vremensko razdoblje ograničeno, riječ je ustvari o vrlo intenzivnom i odlučnom razdoblju na političkoj sceni jugoslavenske države, kada se u rješavanju hrvatskog pitanja Hrvatska seljačka zaštita javlja kao odlučan čimbenik u rukama vodstva HSS-a, kojega drugi politički čimbenici (politički i vojni Beograd) nisu mogli više zanemarivati. Osnivanjem Banovine Hrvatske u djelovanju Hrvatske seljačke zaštite nastaju određene aberacije kada ona, zahvaljujući ulozi koju je odigrala u njezinu stvaranju i hrvatskoj samosvijesti, kreće u brutalan obračun s pristašama prijašnjeg unitarističko-centralističkog uređenja, pri čemu se očito »otrgnula« od vodstva HSS-a. U Europi je u oči Drugoga svjetskog rata ostalo svega nekoliko demokratskih država (npr. Velika Britanija i Francuska), dok su sve ostale bile fašizirane i boljševizirane. Treba imati na umu i posljedice velike ekonomske krize koja je od 1929. godine pogodila Europu i Hrvatsku (Jugoslaviju) izazivajući teške socijalne lomove i osiromašenje cjelokupna društva a na čijem su valu jahali osnivači totalitarnih ideologija fašizma i nacizma, ali i svi slični konzervativni autoritarni režimi.

FRANJO KOŠČEC I NJEGOVO DJELO, zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 13. i 14. studenoga 2008. u Varaždinu uz 125. obljetnicu rođenja i 40. obljetnicu Koščecove smrti, izd. HAZU, Zagreb, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Gradski muzej Varaždin, Gimnazija Varaždin i Hrvatsko entomološko društvo, Zagreb – Varaždin, 2008., str. 1–325.

Franjo Koščec bio je botaničar i zoolog, pedagog i muzealac, esteta i inovator. Njegovi radovi iz svih spomenutih disciplina pokazuju zavidne rezultate i prikazuju ga kao čovjeka i prirodoznanstvenika.

Varaždinska gimnazija, na kojoj je od 1909. Franjo Koščec radio kao profesor, bila je duboko ukorijenjena u povijest svoga naroda. Osnovani su je isusovci 1636., u vrijeme kad je u Varaždinu postojao jak protestantski pokret, a dolazak isusovaca bio je jedna od mjera za suzbijanje protestantizma. Među prvim gimnazijskim profesorima bio je književnik Juraj Habelić, zaslužan između ostalog i za ostanak gimnazije u Varaždinu, budući da se izravno usprotivio prijedlogu vodstva isusovačkoga reda da se gimnazija preseli u Ptuj.

U *Zborniku* je obrađen samo dio prirodoslovne građe koju je profesor Koščec prikupio. Autori zbornika učinili su samo prvi korak u obradi te vrijedne kulturne baštine, dok je za daljnju znanstvenu obradu ostao veći dio herbarija, a od kukaca – pregledno po redovima – velika zbirka dvokrilaca, veći broj porodica noćnih leptira te očuvanih preko 3000 primjeraka Microlepidoptera, zatim preostale porodice kornjaša, stjenica i ostali, manji rodovi kukaca – koji čuvaju još niz novih znanstvenih podataka o flori i entomofauni sjeverozapadne Hrvatske.

KULTURNA BAŠTINA, časopis za pitanja prošlosti splitskoga područja, izd. Društvo prijatelja kulturne baštine Split, br. 40 (2014.), str. 1–384.

Nakon riječi urednika (str. 7–8) i osvrtu o četrdesetgodišnjem hodu splitske *Kulturne baštine* (str. 9–12) slijedi trinaest znanstvenih radova svrstanih u više rubrika (str. 13–334), bibliografija (str. 335–364), osvrt naslovljen »Svjetloputno putovanje kroz splitsku prošlost« (str. 365–372), *In memoriam* »U spomen – Gordane Sladoljev (6. VI. 1924. – 6. II. 2014.«, str. 373–374) i Izvješće o radu Društva u 2013. godini (str. 375–382).

MOGUĆNOSTI, Književni krug Split, god. LXII (2015.), br. 1–3, str. 1–168; br. 4–6, str. 1–159; br. 7–9, str. 1–162; br. 10–12, str. 1–168.

Mogućnosti 1-3/2015. donose devet priloga iz proze, poezije, jedan prijevod kao i prikaz knjige uz tisuću dvjestotu obljetnicu smrti Karla Velikoga.

Br. 4-6/2015. objavljuje deset priloga iz područja baštine, poezije, proze, prijevod jednoga priloga s rumunjskoga, studija, rasprava, eseja i *Kroniku književnog kruga Split*.

Br. 7-9/2015. sadrži prilog naslovljen *Svijet u zrcalu Mediterana*, šest priloga iz proze, poezije, prijevod stihova triju brazilskih pjesnikinja i *Kroniku književnoga kruga Split*.

Br. 10-12/2015. stavlja pred čitatelje četiri priloga iz poezije, proze, jedan dnevnik, prijevod triju brazilskih pjesnika, prilog o Matoševu patriotizmu, prikaz triju knjiga, *Kroniku književnog kruga Split* i godišnji sadržaj spomenute revije.

MUČENIŠTVO I MUČENIČKI TRAGOVI KROZ HRVATSKU POVIJEST, zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa (Zagreb, 2015., str. 1–356) koji su organizirale Komisija Hrvatske biskupske konferencije i Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine za *Hrvatski martirologij*.

Prvi dio zbornika (str. 15–29) sadrži pozdrave uglednijih osoba naše crkvene i znanstvene javnosti. Slijede izlaganja predavača simpozija u kojima se najprije govorilo o mučeništvu općenito (str. 33–171), potom o mučeničkim tragovima u hrvatskoj prošlosti (str. 175–267). Slijede dodatci o liturgiji mučenika u ranom kršćanstvu (str. 271–295) i pravni temelj za otkrivanje, istraživanje i kažnjavanje partizansko-komunističkih zločina u Bosni i Hercegovini (str. 296–328) te zaključci Međunarodnog skupa »Mučeništvo i mučenički tragovi kroz hrvatsku prošlost« na hrvatskom i engleskom (str. 329–332), kazalo imena (str. 333–347) i mjesta (str. 338–356) te nekoliko vrlo uspješnih fotopriloga (str. 357–364).

NOVA PRISUTNOST, časopis za intelektualna i duhovna pitanja, izd. Kršćanski duhovni krug u Zagrebu, god. XIII (2015.) br. 2., str. 137–296.

U rubrici Istraživanja objavljuje se deset priloga iz humanističkih i vjerskih znanosti (str. 141–229), u rubrici Eseji nalaze se dva priloga (str. 232–243), dok je u Prikazima smješte-

Primljene publikacije

no osam priloga (str. 246–290), a među tekstovima ima osam priloga iz poezije (str. 140, 164, 178, 212, 230, 244 i na ovitku).

RANKO PAVLEŠ, PODRAVINA U SREDNJEM VIJEKU. *Povijesna topografija srednjovjekovne Gornje Komarnice (ludbreška, koprivnička i đurđevačka Podravina.) Topografija srednjovjekovne Križevačke županije*, Knjiga I, Koprivnica, 2013., str. 1–171.

Područje čiju srednjovjekovnu topografiju želi predstaviti autor knjige obuhvaća na zapadu Ludbreg i njegovu okolicu i pruža se prema istoku do Đurđevca i njegove okolice, a na jugu i jugozapadu može se grubo ograničiti crtom koja spaja izvore pritoka rijeke Drave. Sjeverna i sjeveroistočna međa je rijeka Drava. Taj je prostor glavnina područja koje danas nazivamo Podravina u užem smislu, a nisu zahvaćeni samo krajnji zapadni dijelovi Podravine (sela oko Martijanca kraj Ludbrega) i krajnji istočni dijelovi Podravine (prostor oko današnjih sela Pitomače i Kloštra Podravskog).

Vremensko razdoblje opisano u ovoj knjizi nije cijeli srednji vijek nego samo njegov završni manji dio od 13. st. pa do prve četvrtine 16. st., jer čak šest stoljeća povijesti Hrvata u Podravini nije dostupno proučavanju zbog nedostatka dokumenata.

Središnji dio ove knjige je autorova prethodna prerađena knjiga »Koprivničko i đurđevačko vlastelinstvo«. Kao priloge radu autor knjige je izradio nekoliko desetaka tabela i karata. To su uglavnom prikazi podataka iz popisa poreza s kraja 15. st. i početka 16. st. i to posjeda sa složenijom vlasničkom ili upravnom strukturom.

Spomenuto djelo može poslužiti povjesničarima, arheolozima, povjesničarima umjetnosti, geografima, lingvistima i drugim znanstvenicima kojima je u njihovu radu potreban uvid u povijest Podravine.

PODRAVINA, časopis za multidisciplinarna istraživanja, Koprivnica, vol. XIV (2015.), br. 27, str. 1–268.

Ovaj broj sadrži deset znanstvenih priloga (str. 5–237), devetnaest prikaza novih knjiga, časopisa i znanstvenih skupova (str. 238–26) i upute suradnicima (str. 264–266).

RAD 525 HAZU, Razred za društvene znanosti, Knjiga 51, Zagreb, 2016., sadrži sedam izvornih znanstvenih radova (str. 1–144) i popis autora članaka (str. 46).

REVUE D'HISTOIRE ECCLÉSIASTIQUE, izd. Université catholique de Louvain, vol. 110 (2015.), br. 1–2, str. 1–586).

Ovaj broj RHE donosi osam rasprava i članaka o raznim temama iz područja crkvene povijesti (str. 5–232). Slijede *Mélanges* (Svaštice, str. 233–288.), recenzije knjiga i članaka (str. 302–487), kratke vijesti (str. 488–546) i kronike (str. 545–586).

RICERCHE SLAVISTICHE. Nuova Serie, izd. rimskog sveučilišta »La Sapienza«, vol. 13 (2015.), str. 3–537, objavljuje više zanimljivih priloga svrstanih u različite rubrike. U rubrici *Linguistica slava* (str. 5–71) donosi dva priloga iz slavenske lingvistike; u rubrici *Slavenska komparativnost* objavljuje jedan prilog (str. 73–102); rubrika *Ruska literatura* ima tri priloga (str. 103–170), u »ruskom formalizmu« objavljuje tri priloga (str. 171–203) i jedan prilog o »rusko-talijanskim odnosima« (str. 205–232). Pod naslovom »Južnoslavenske literature« ima više priloga iz južnoslavenskih književnosti pa tako i nekoliko priloga iz hrvatske književnosti (str. 233–290). Slijede recenzije dviju knjiga (str. 491–506) i primljene publikacije (str. 506–537).

RIJEČKI TEOLOŠKI ČASOPIS (RTČ), god. 23, (2015.), br. 1, str. 1–278, podijeljen je na dva dijela. U prvom (str. 5–84) donosi četiri izlaganja s Teološko pastoralnog seminara za svećenike i redovnike Riječke metropolije, održanog 27. listopada 2014., na temu *Evangelii gaudium* – naviještati Evandjelje. U drugom pak dijelu (str. 85–248) tiskano je pet rasprava i članaka (str. 85–248) te četiri prikaza i recenzije (str. 249–273).

RTČ br. 2/2015. sastoji se također od dvaju dijelova. Prvi dio donosi četiri izlaganja na skupu upriličenom povodom 15 godina biskupstva, 50 godina svećeništva i 75 godina života mons. dr. sc. Mile Bogovića (str. 281–342), a u drugom dijelu objavljene su četiri rasprave i članci (str. 343–424) i prikazi dviju knjiga (str. 425–435).

STAROHRVATSKA PROSVJETA, III. serija, sv. 40/2013., str. 1–356, sadrži trinaest priloga iz antičke, starovjeke, srednjovjekovne i novovjeke povijesti na današnjim hrvatskim prostorima (str. 7–275). Knjiga je popraćena brojnim vrlo uspješnim foto-grafskim priložima.

TKALČIĆ, godišnjak društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić«, god. 18/2014, br. 18, Zagreb 2014., sadrži šest rasprava (str. 9–332), šest priloga naslovlje-

Primljene publikacije

nih kao »Izvori« (str. 333–658), sedam prikaza knjiga (str. 659–721), *Pravilo* Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić« (str. 723–728), *Ljetopis* Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić« (str. 729–786), Popis društvovnih članova (str. 787–792), popis svjetloписа (str. 793–795), kazalo osoba, mjesta i pojmova (str. 796–871) i pregled sadržaja (str. 872–876), dopune i ispravci pogrešaka u 17. broju godišnjaka »Tkalčić« (Zagreb, 2013., str. 877).

VJESNIK ZA ARHEOLOGIJU I HISTORIJU DALMATINSKU, izd. Arheološki muzej Split, Split, 2015., br. 108, objavljuje četrnaest znanstvenih priloga (str. 9–328), bibliografiju za 2014. godinu (str. 329–353), *In memoriam* Ivanu Maroviću (str. 355–360) i upute za suradnike *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku* (str. 362–363).

VRHBOSNENSIA, časopis za teološka i međureligijska pitanja Vrhbosanske katoličke teologije u Sarajevu, god. XIX (2015.) br. 1, objavljuje osam članaka raznih teoloških disciplina i povijesti (str. 5–174), četiri prikaza (str. 175–217) i deset recenzija teoloških i povijesnih knjiga (str. 219–266).

TOMISLAV VUKOVIĆ, *Kako je nastao mit (o 20.101 ubijenom djetetu u jasenovačkoj kome logoru)*, izd. Glas Koncila, Zagreb, 2016., str. 1–160.

Novinar Tomislav Vuković u feljtonističkom serijalu u Glasu Koncila od prvog broja s nadnevkom od 1. siječnja do 20. broja s nadnevkom od 17. svibnja 2015. godine studiozno, kritično i strogo u službi istine razobličava mit o 20 101 umorenom djetetu u Jasenovcu. Već spomenuti novinski feljton pobudio je veliko zanimanje u različitim sredinama te je od mnogih čitatelja dočekan s osobitom simpatijom. Knjiga je obogaćena recenzijom, dr. Vladimira Geigera s Hrvatskog instituta za povijest i tekstom dr. Stjepana Razuma pod naslovom »Velika prijevara o Jasenovcu«, koji je objavljen u zadarskom »Hrvatskom tjedniku«.

Glas Koncila objavljuje ovu knjigu, kao i raniji feljton, u želji i nadi da će ona biti doprinos vjerodostojnijoj interpretaciji hrvatske prošlosti i približavanju nepristranoga i vjerodostojnoga pogleda na taj segment hrvatske povijesti.

Marijan Biškup op.